

**ИЛЗЕ ТИЛШ
КЪЩАТА НА ХЪОХСМАНОВИ
ИЗ „ЗАВРЪЩАНЕ ПРИ
КАТРИН“**

Превод от немски: Екатерина Клайн, —

chitanka.info

Не се наложи дълго да търсим и да обикаляме, видяхме мястото отдалече, жената на телефона ни го беше описала. Като малка правоъгълна гора, беше казала, няма да го сбъркате, намира се сред нивята, в началото на селото, отляво на шосето. Наоколо почти няма дървета.

Както ни бе посъветвала, карахме по новия аутобан, при него почти няма разлика във височините, напротив, той прорязва хълма, сетне свихме според пътната табелка. Встрани до новото шосе е останала малка част от стария път, няколко километра пред селото той води нагоре по една височинка и след това се спуска надолу към него. Въпреки че в колата нанаягорнището не се забелязва, от върха на хълма се открива красив изглед към леко нагънатия ландшафт. По посока на селото и извън него той преминава в равнина. Щеше ми се да спрем, за да се полюбуваме на ширналите се узрели жита, но, както винаги, Феликс нямаше време, искаше бързо да уреди работата. Много е възможно, рече, ако се решим на покупка, да идваме в бъдеще често тук, тогава можем да гледаме колкото щем местността.

Ето там, това трябва да е. Той посочи един дълъг правоъгълник, очертан като с линия на рисуваелна дъска, открояваше се като тъмно петно на фона на жълтите нивя, които го обграждаха. Мястото се отделяше и от селото с широка ивица поле.

Като гравирано е, възкликнах, изглежда като гравирано. Наистина, тъмното петно стоеше като изрязано по калъп от равната пясъчножълта повърхност.

Феликс не обърна внимание на моето малко странно сравнение, при друг случай то би го раздразнило. Има удобно разположение, забелязва той, досами шосето и все пак далече от потока на движението. През зимата пътищата ще са изчистени от снега, а ще бъде и сравнително спокойно.

Въпреки всичко ще трябва да отстъпят от цената, рече той.

Видях по лицето му как мислено пресмята сумата.

После добави: толкова много дървета за изкореняване, а сигурно и къщата ще трябва да се събаря, ще хвърли доста средства.

Вземайте я, беше казала жената на телефона, не я искаме, брат ми живее в Швейцария, а ние с мъжа ми сме си построили къща, какво да правим с две къщи.

Разучил съм, каза Феликс, Къщата, за която тя говореше, още не е готова, ще бъдат принудени да продават, ще им трябват пари.

Като доближихме, видяхме, че целият имот беше заграден с тухлена ограда, висока колкото човешки бой, по ръбовете ѝ висеше лютиче на снопчета, а помежду им се провираше гъст бръшлян. Борове и ели се извисяваха над короните на безброй овошки, през решетките на вратата успяхме накрая да видим и шубраците, които изпълваха пространството между стволовете на дърветата.

Боже мой, възкликна Феликс, по-лошо е отколкото си го представях.

Ще трябва да сечете дърветата, беше казала жената по телефона, но може пък да си направите кахлена печка или открито огнище, тогава дърветата ще бъдат добре дошли.

Беше вече след пладне, но по това време на годината слънцето стоеше високо на небето, от време на време светлината проблясваше между клоните на широколистните дървета, светли петна потрепваха по изпочупения чакъл на пътеката и в тревата.

Като приказка, промълвих, омагьосана градина. Феликс не отвърна, той не понася подобни забележки.

На градинската врата с ръждясала тел бе прикрепена табелка с името, и тя ръждясала. Хъохсман, прочете Феликс, точно така, но и по описание се вижда, че не може да бъде друг имот. Дали работи звънецът? Той натисна един-два пъти копчето на звънеца, и то бе ръждясало, после, след като изчакахме повече от минута, позвъни трети, четвърти път. Отново в продължение на минута-две напразно чакахме някой да се раздвижи в градината.

Може би не са вкъщи, предположих.

Къде ще са, рече Феликс, те са много стари хора. Освен това им е съобщено за нас.

Като дете съм била веднъж в такава градина, прошепнах. Никога няма да забравя следобеда, който прекарах там.

Ето го, каза Феликс.

Към нас откъм къщата, чиято изтъркана фасада прозираше между стъблата на дърветата, идваше стар човек, той вървеше бавно, куцайки, и се подпираше на бастун. Цяла вечност мина, докато ни доближи, личеше, че ходенето му причинява болки. Още от разстояние ни кимна за поздрав, като че ли ни молеше да имаме търпение.

Наистина е много стар, рекох аз.

Човекът опря бастуна на оградата до вратата, мушна някакъв старомоден железен ключ в ключалката и го обърна два пъти. Вратата се отвори със скърцане.

Идвате за къщата, каза той, дъщеря ми ни писа, че ще дойдете днес.

Да, рече Феликс, бихме искали да разгледаме къщата и парцела, може да я купим.

Тогава елате, ни покани човекът.

Влязохме, той отново затвори вратата и я заключи, пъкна ключа в джоба на якето си и посегна към бастуна.

Казвам се Хьохсман, но вие вече знаете.

Аз се казвам Хофбауер, представи се Феликс, а това е жена ми.

Приятно ми е, поклони се старият любезно. Елате, повтори той, разгледайте всичко, сетне добави малко по-тихо: човек трябва да огледа точно, щом иска да купува.

Знаех, че Феликс би прекосил бързо градината, за да отиде до къщата, дърветата и храстите малко го интересуваха, би махнал повечето от тях, но Хьохсман настоя и аз се догаждах за причината. Той сам бе садил дърветата и храстите, сега трябваше да ги разгледаме не като цяло, а поотделно, всяко нещо за себе си. Той държеше да назове и да ни опише различните видове ябълкови дървета, круши, зарзали и праскови, рано узряващите и късно даващите плод черешови, вишневи дървета и сливи, казваше името на всеки от храстите, и то не само както е на диалекта, а и с латинското наименование, знаеше ги всичките. Помнеше точно кога е посадил всеки храст, откъде го е купил или изровил, и почти всеки беше свързан с малка история. Оня вайгелов храст бил подарил веднъж на жена си за рождения ѝ ден, защото тя толкова обичала цветовете му, двете брези бил посадил, когато се родили двете му деца. Брезите не виреят поединично, и децата растат по-лесно заедно с братя и сестри. Напредвахме стъпка по стъпка по плочника, забелязах, че Феникс едва се сдържа да не каже нещо неприятно на стареца. Той си беше определил точно време за това разглеждане, а бе свикнал да спазва сроковете. Важното беше, че не разбираше много-много от растения. Обичаше да излиза сред природата, удоволствие му доставяше да се изтяга на шезлонг в тревата, с радост отиваше на разходка на зелено,

но не се интересуваше особено от какво се състои това зелено. И той обаче се усети, че би било обида да говори за бързане.

А какви ли не разнообразни растения имаше в този объркан гъсталак. Беше кажи-речи девствена гора, истинска гора с млади дървета и малки просеки, всичко сместено в съвсем малко пространство. По полянките цъфтяха цветя от всякакъв вид и цвят, най-разнообразна растителност беше намерила място на това тясно парче земя, или поне местенце, където, ако не можеше да се разгъне, поне не загиваше. Люляк, жасмин, форзиции, спирея, бъзови храсти се сплитаха в живо плетище, избуяло покрай оградата, червеният лешник простираше отрупаните лешникови храсти, клоните на магнолията се провираха между клоните на ябълките. Около стволите на дърветата се виеха мустачките на дива лоза, зелениката стелеше тъмнолиста постеля, по стъблата на елите и боровите се катереше най-различен повет. На слънчевите места цъфтяха рози, чайни рози, розови храсти, Хъохсман ги назоваваше по вид, това е обикновената шипка, посочи той един малък бледорозов цвят, може би „розичката в полето“ на Гьоте. Откакто махнаха синорите, много рядко се въди при нас.

Феликс ми хвърли бърз поглед. Преведох си го: не е глупав, сигурно ще струва повече, отколкото си мислехме.

Хъохсман не ни позволи да останем на плочника, накара ни да го следваме по пътеките из целия гъсталак на градината. Куцукаше бавно пред нас, като се подпираше на бастуна, тук ще извие с лявата ръка някой клон настрани, там ще наклони някой храст, за да минем. Минавахме край лехи, където бяха светнали карамфили във всякакви цветни нюанси, ралица, пламнала във всички тонове на синьото, виждаше се многоцветният огън на флозора. Острите листа на перуниките стърчаха през нежния листак на маргаритите, лавандулови храсти ухаеха в горещината, ружи и слънчогледи заслепяваха с багрите си.

Най-голям проблем ми е водата, каза Хъохсман. Тук нямаме водопровод, щеше да ни излезе много скъпо, ако се бяхме включили. Трябва да разносям водата за поливане с кани от кладенеца.

Можете ли? — попита Феликс, както виждам, кракът ви е болен, добави той.

Става, рече старият, бавно, но става.

Някакъв инат прозвуча в гласа му, инатът на детето, което не иска да признае, че работата, за която предупреждават възрастните, е трудна. Ако нося каната с лявата ръка, продължи той, тогава става много добре. И дъжд вали много често, а и с крака не е чак толкова лошо. Понякога вървя чудесно.

Съвсем няма намерение да продава, си помислих, няма да иска да се раздели с градината.

Жена ми е много по-зле от мене, каза Хъохсман, там е бедата. По-рано правехме всичко заедно, тя много ми помагаше. Децата нямат време, на тях не може да се разчита. Децата си имат собствени проблеми. Докато беше здрава жена ми, няхахме нужда от никого, всичко си вършехме сами, децата ни идваха само на гости.

Бяхме застанали пред едно миниатюрно борово насаждение. Клоните на малките дръвчета бяха изсъхнали, само върховете им се зеленееха.

Хъохсман посочи боровете. Ето какво прави липсата на вода, каза той, но няма да го сторя. Всички съм ги отгледал от семе, а сега се налага да ги изровя и изхвърля, но не ми дава сърце.

Той се обърна към мене: Разбирате ли? Можете ли да разберете? Следил съм как растат, наблюдавал съм всеки един от тях, как покарваха през пролетта зелените връхчета, как ставаха по-големи. А сега да ги изровя и да ги изгоря!

Много добре разбирам, отвърнах, и аз не бих могла.

Така си и мислех.

Феликс се направи, че не чува. Ясно беше, че намекът беше за него. На него Хъохсман гледаше като на купувача, който иска да го прогони от рая му, не на мене.

Дошли сте да купите моята къща и моята градина, се обърна Хъохсман към Феликс, като чертаеше с бастуна си фигури в праха, който покриваше пръстта под боровете дръвчета. Но не зная дали изобщо ще продавам.

Феликс продължаваше да се прави, че не чува, но лицето му придоби изражението, което познавах. Защо по дяволите ме караш тогава да идвам, означаваше то, имам да върша по-важни неща, а не да слушам съзлививи старчески истории.

Дойдохме тук преди четиридесет години, продължи Хьохсман, жена ми и аз, преминахме границата само с една раница на гърба. В началото нямахме нищо, но работехме и пестяхме, пестяхме. След това взехме под аренда този парцел, отглеждахме зеленчуци и ги продавахме. Най-сетне събрахме парите и го купихме. Къщата си я построихме сами, един зидар ни помогна, и той беше един от оттатъшните. Тия, дето бяха дошли от оттатък, си помагаха, когато можеха.

Не преставаше да чертае кръгове и линии в праха.

Беше горещо, дрехите ми бяха залепнали по тялото, забелязах, че Феликс става все по-нервен.

Деца отраснаха тук, тук бяха у дома си. Това тук е тяхната родина.

Внезапно в ушите ми отново прозвуча гласът на жената, която ми беше казала по телефона, че ще се радва, ако се решим на покупката, всичкото било само товар за нея. Идете просто, беше казала, разгледайте го и ми кажете, ако нямате интерес, ще трябва да се огледам за друг купувач.

Това е нашият дом, каза Хьохсман, всеки камък е минал през ръцете ни, прекопавали сме по сто пъти всеки квадратен метър земя.

Чух как Феликс въздъхна.

Такъв имот не може да се продава, каза Хьохсман. В никакъв случай не може да се продава всекиму, добави той и ме погледна.

Не, казах, не всекиму.

Сега вече Феликс не се стърпя. Нямам много време, рече той нетърпеливо, покажете ни къщата.

Добре, съгласи се Хьохсман, елате.

Влязохме в къщата през боядисаната в зелено врата, минахме през един тъничък коридор, където до саксии, сложени една в друга, стояха дървени щайги и лейки, чувалчета тор и всякакви градински сечива. Старият ни отвори вратата към кухнята, като се извини. Седели повечето в кухнята, защото там било най-уютно.

На едно кресло до прозореца седеше миловидна белокоса жена. Тя не стана, когато влязохме, но ни гледаше в очакване. Навсякъде, по перваза, на печката и върху масата, имаше употребявани съдове.

Това са господин и госпожа Хофбауер, рече Хьохсман, искаха да видят къщата и градината.

Добър ден, поздрави жената. Радвам се, че дойдохте, нашата дъщеря ни писа, че се интересувате от имота.

Искаме да го поразгледаме, каза Феликс тактично, беше разбрал, че жената не може да става от креслото, защото беше парализирана, забелязваше се по странното изкривено положение на краката, които завивката скриваше изцяло.

Да, рече жената, много се радвам да ви се е харесало.

Хьохсман отиде до един стенен шкаф и извади чаши, попита дали може да ни предложи вино. Чашите бяха мръсни и Феликс каза, че трябва да пътува и не пие вино, когато е на път с кола.

Тогава може би чай или кафе? — попита Хьохсман. Виждаше се, че иска да печели време.

Отказахме любезно, въпреки че ни беше неловко, но и аз не бих пила от чашите в тази кухня.

Харесва ли ви парцелът? — попита жената още веднъж.

Хьохсман започна да си играе с резето на прозореца и ни обърна гръб. Казах на господин Хофбауер, че няма да продаваме, каза той.

Но Мартин, прошепна жената.

Хьохсман се обърна. Знаеш, че е невъзможно, рече той. Знаеш, че не можем да си отидем оттук.

Моля, разберете се с дъщеря ни, ако ви е харесало, обърна се жената към Феликс, тя решава всичко.

Хьохсман я погледна, забелязах болката в лицето му. Сетне се извърна мълчаливо и излезе от кухнята. Вратата хлопна зад него, чухме тропането на бастуна в коридора.

Съжалявам, казах.

Какво има да съжалявате, отвърна жената. Това е единствената възможност за нас. Не можем да живеем повече тук. А и не зависи вече от нас дали имотът ще се продаде, той вече не е наша собственост, всичко сме прехвърлили на децата, те са собствениците, не сме ние.

Мъжът ми, продължи госпожа Хьохсман, не може да се примири с мисълта да се махне оттук и да отиде в старчески дом, но знае много добре, че не може другояче. Той обича къщата и градината, преди всичко градината.

Такава градина трябва да се обича, промълвих.

Говорете с дъщеря ми, рече госпожа Хьохсман.

Старецът не се виждаше, като минахме през градината, но беше отворил вратата да излезем.

Слънцето грееше сега от запад косо над местността и цветовете се бяха променили. Като стигнахме върха на хълма, се обърнах още веднъж. Парцелът изглеждаше като горичка с остро очертани контури, тъмно правоъгълно петно, което стоеше някак странно, като изгубено сред светлите житни площи.

Феликс гледаше шосето пред себе си. Невъзможно е, не може да се купи. Няма да е кой знае каква работа да се събори къщата, но да се изровят всички дървета!

Сетих се, че дъщеря им беше казала в последния разговор по телефона: ако не ви трябват къщата и дърветата, поръчайте булдозер и просто разчистете всичко.

Издание: сп. „Пламък“, брой 9–10, 01.09.2002

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.